

ELS NOSTRES COSTUMS

La maquinització del camp en els darrers 50 anys ha canviat els costums i usos dels llauradors i ha fet més fàcils les faenes de la terra a l'hora que ha fet possible l'increment de la producció.

El canvi s'ha notat sobretot en algunes faenes que eren d'importància capital per a la vida rural perquè abastien a les famílies del seu aliment principal: el blat la farina y sobretot el seu derivat el pa.

Una bona collita de gra significava abundància, bona alimentació i per tant bona salut. D'altra banda les males collites auguraven la curta alimentació i la fam. Era per això que en el moment d'arreglar la collita de forment es posaven en marxa totes les energies disponibles i ningú quedava fora d'aquest esforç.

En primer lloc era la sega: "Al maig a la sega me'n vaig" i "Al juny la falç al puny". A finals de maig ja baixaven les primeres quadrilles de segadors i començava la sega que s'allergava tot el mes de juny. Els segadors, la falç a una mà i la soqueta a l'altra anaven fent les garbes que després es nigaven amb un vècil de sègol (centeno).

Més tard les garbes es portaven amb el carro cap a l'era i allí eren amuntades en caballons (10 garbes).

Cap al mes de juliol ja començava el batre: "Qui no bat al juliol no bat quan vol".

El dia del batre era el moment crucial tots treballaven: els hòmens, les dones i fins i tot els xiquets ajudaven portant aigua fresca per als majors. Normalment no era una família a soles la que batia sino que es tornaven dia i s'ajudaven entre varies families. La nit anterior es deixaven pedres al brancal de la porta segons l'hora a la que es volien alçar: 2 pedres a les 2, 3 pedres a les 3 etc. El sereno -- quan passava mirava les pedres i cridava a la porta per despertar a l'amo.

Els hòmens s'alçaven i amb els matxos s'anaven cap a l'era on començaven per escampar les garbes. Usualment una erada es componia d'unes setanta o vuitanta garbes. Acte seguit començava el batre. Les col·locaven al mig de l'era i amb els matxos del ramal els feien voltar per a que anarèxant la palla i separant-la del gra. Anaven cantant les tonades

del batre per fer la faena més lleugera i fer fugir el cansament

Cada hora giraven la palla amb les forques per a que es separés ben bé del gra. Per fer aquesta faena s'ajudaven del trill, un arreu que consistia en una taula de fusta amb pedres de pedernal per baix que es feia passar arrastrada per un matxo per damunt de la palla i l'anava tallant.

Cap a les sis del matí anaven les dones amb l'esmorzar, abundant. Després d'esmorzar començaven a despallar: traïen la palla que estava per damunt i amb llançols (malles de corda d'uns tres o quatre metres de vora) la carrejaven cap a les pàlisses de la casa. Aquesta faena acabava cap a les 10 del matí i era en aquest moment quan amb el tiràs s'amuntava el gra al mig de l'era formant una banda perpendicular a la direcció del vent, que cap a aquelles hores començava (si Deu volia) a moure.

Ara tot consistia en anar ventant el gra amb les pales i que el vent anarà separant-lo de la palla. Aquesta operació es repetia les vegades necessàries fins que el gra estava net i la palla i el pallús quedaven a l'altre costat. Tot s'arreglava i es portava cap a casa per a quan fos necessari portar-lo a moldre.

Al final tots dinaven junts l'olla del batre feta amb os de bacó i botifarres seques. El dinar s'acabava amb mel i prims.

Era costum pagar per mesures a l'ama de l'era una mesura de blat per cada matxo que batia, al sereno un altra mesura i a la societat de Socorros Mutuos i a la de Caballeries un altra mesura per cada erada.

De totes aqueste faenes ens han quedat moltes paraules, algunes ferramentes i poques eres.

Les eres eren la base de tot aquest treball i en els voltants del poble se'n podien contar no menys de 10: la de Don Miquel, la del Carasero, la del Bru no, la de Porra, la del Roig, la de Puça etc. A més a més en cada mas n'hi havia com a mínim una. Avui, al poble només queden les dos primeres que valdria la pena conservar com un espai pel que han passat tantes generacions de covarxins. En qualsevol cas, i ja ho diu la dita popular "El que no vulgue pols, que no vage a l'era"